

El *duende*

John Berger parla del concepte *duende* per descriure l'obra de Picasso. Ho fa a partir del text «Teoría y juego del duende», a *Federico García Lorca. Obras completas*. Madrid, 1955. Diu el següent: «La llegada del duende presupone siempre un cambio radical en todas las formas sobre planos viejos, da sensaciones de frescura totalmente inéditas con una calidad de rosa recién creada, de milagro, que llega a producir un entusiasmo casi religioso».

En aquesta descripció, Berger defineix el *duende* com una flama creativa arrelada a la tradició cultural espanyola que s'expressa en l'esplendor de la corrida i en la veu esquinçada del *cante hondo*. Aquest moment creatiu el confronta amb la *musa* o l'*àngel*, fonts d'inspiració de l'esperit clàssic i humanista.

El treball fotogràfic de Maya Cusell, aquesta dona menuda que es passeja amb calma sota un barret, defuig de les fonts d'inspiració –*muses* i *àngels*– utilitzades per la resta d'objectius fotogràfics. La seva flama, el seu motiu d'inspiració sorgeix de la *bulería*, del seu amor per la festa flamenca i, com no podia ser d'una altra manera vivint a Cadaqués, de les llums i de les ombres que habiten el poble.

En les seves sèries hi trobem reflectida una altra de les seves grans passions: l'arquitectura, una activitat professional que va desenvolupar al costat d'un dels grans arquitectes del nostre país, José Antonio Coderch, autor, per cert, d'una magnífica sèrie de fotografies en blanc i negre sobre la corrida.

M'atreveixo a descriure amb llenguatge lorquià les fotografies de Maya Cusell:

Agua de mar sobre cloruro de plata. Negatiu núm. 1 de 18 x 24 mm.

Horizonte de gelatina en blanco y negro. Negatiu núm. 2 de 18 x 24 mm.

Cuerpo desnudo de mujer con luz roja. Negatiu núm. 3 de 18 x 24 mm.

Asseguts davant del mar, els peus nus i acompanyats d'una *manzanilla*, poeta i fotògrafa trobarien els llocs comuns des d'on explicar-nos aquest foc que provoca les més grans de les passions i els més esquinçats desamors del seu estimat Cadaqués.

«Pero ante todo canto un común pensamiento que nos une en las horas oscuras y doradas. No es el Arte la luz que nos ciega los ojos. Es primero el amor, la amistad o la esgrima».

Federico García Lorca

Pitu Gómez Canals

Dieu, moviment creatiu

Cadaqués, setembre 2017